

Evropski ekonomsko-socialni odbor

Skupna kmetijska politika

Pogojna podpora za predloge komisarja Ciołoša o kmetijski reformi EU

Ob 50. obletnici skupne kmetijske politike (SKP) EU je Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) z zanimanjem pozdravil zakonodajne predloge Komisije na tem področju in ugotovil, da so bila upoštevana nekatera – čeprav gotovo ne vsa – njegova priporočila iz prejšnjih mnenj. Odbor je predvsem že večkrat poudaril, da se je treba v okviru prihodnje SKP odločno zavzeti za ohranitev evropskega kmetijskega modela, ki temelji na načelih samopreskrbe s hrano, trajnosti in upoštevanja dejanskih potreb kmetov in potrošnikov.

Po mnenju EESO evropski kmetijski model ne more delovati po svetovnih tržnih cenah in pogojih, kot tudi ne more biti zastoj. Glede na prizadevanja Komisije za novo partnerstvo med Evropo in njenimi kmeti meni, da imajo predlogi sicer pravo težišče, vendar pa jih je treba na mnogih področjih še precej prilagoditi.

Eden od pozitivnih vidikov nove reforme, ki jo je predložila Evropska komisija, so prizadevanja za odpravo razlik med ravnmi podpore, ki jo prejemajo kmetje v različnih državah članicah. Prerazporeditev finančnih virov med državami članicami v okviru prihodnje SKP bi morala temeljiti na ravnovesju, poštenosti in pragmatizmu, pri tem pa je treba upoštevati tudi različne razmere v kmetijstvu v EU.

Okolju prijazna SKP

Da bi države članice izboljšale svojo politiko razvoja podeželja, lahko sredstva iz svojih proračunov za neposredna plačila (prvi steber) prerazporedijo v proračune za razvoj podeželja (drugi steber). Obenem bi bilo treba državam članicam, v katerih raven neposredne podpore ostaja pod 90 % evropskega povprečja, omogočiti, da sredstva iz proračunov za razvoj podeželja prerazporedijo v proračune za neposredna plačila. Takšna odločitev bi se lahko sprejela ob določenih omejitvah, enkrat in za celotno obdobje uporabe uredbe. Poleg tega EESO poziva Komisijo, naj prilagodljivost v zvezi s prenosi iz drugega stebra v prvi steber poveča s 5 na 10 %.

Zelena komponenta plačil iz prvega stebra je eden od načinov za tesnejšo in vidnejšo povezavo med neposrednimi plačili in okoljskimi javnimi dobrinami, ki jih proizvaja kmetijstvo. Ohranjanje biotske raznovrstnosti je ena od glavnih nalog, ki ni le etična in moralna zaveza, temveč je tudi dolgoročno strateškega pomena. Hitrejše in učinkovitejše ukrepanje je potrebno tudi iz gospodarskih razlogov.

V drugem stebru pa bi bilo treba upoštevati velik problem suše, erozije tal in širjenja puščav v južnih in sredozemskih regijah EU. Zato EESO priporoča, da se pripravi poseben ukrep za obravnavo tega vprašanja. Hkrati bi bilo treba upoštevati tudi dodatne stroške, ki nastajajo v severnih državah članicah EU zaradi osuševanja kmetijskih zemljišč.

Položaj na trgu

EESO opozarja Komisijo, Parlament in Svet, da izjemna nihanja cen v zadnjih letih kažejo na potrebo po učinkovitejših instrumentih za urejanje trga. Poziva tudi k boljšemu usklajevanju ponudbe in povpraševanja ter ponovni vzpostavitvi ravnovesja tržne moči v verigi preskrbe s hrano. V skladu s Pogodbo je stabilizacija trgov eden od ciljev SKP. Stabilni trgi so pomembni, zato EESO meni, da bi moral biti nabor tržnih instrumentov zastavljen precej bolj ambiciozno, da se preprečijo velika nihanja cen.

77 % trga z živili v EU-27 obvladuje le 15 trgovskih verig, zato si je treba po mnenju Odbora prizadevati za ravnovesje med tržno ponudbo in tržno močjo pri distribuciji. Razmisliti je treba o tem, ali konkurenčno pravo zadostuje za preprečevanje prevladujočih struktur na trgu in sporne pogodbene prakse.

Nujno je okrepiti položaj kmetov in njihovih organizacij v verigi preskrbe s hrano, da se jim zagotovi večji tržni donos. EESO se strinja s tem, da bo priznavanje organizacij proizvajalcev, njihovih združenj in medpanožnih organizacij veljalo za več proizvodov. Zelo pomembno je tudi, da se konkurenčna pravila EU prilagodijo tako, da bodo organizacijam proizvajalcev in zadrugam omogočila okrepiti njihov položaj na trgu. Poleg tega je treba po mnenju EESO za izboljšanje pogajalskega položaja kmetov v proizvodni verigi vzpostaviti pogoje za razvoj kratkih verig, s katerimi upravljajo kmetje sami.

EESO meni, da mora biti SKP prednostni instrument za ustvarjanje zavezništva s potrošniki, tako da spodbuja ustrezne informacije o tem, kako so bila živila proizvedena v vrednostni verigi ali v svojem življenjskem ciklu. Za potrošnika morajo biti izdelki sledljivi, saj je lahko najboljši zaveznik bolj trajnostne evropske kmetijske proizvodnje, ki je prijaznejša do okolja in ustvarja boljša delovna mesta.
